

Категоризация на неприятеля *Arboridia kakogawana* за територията на Европейския съюз

Панелът по здраве на растенията (Панел PLH¹) на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е извършил категоризация на неприятеля *Arboridia kakogawana* за територията на Европейския съюз (ЕС), публикувана на 11 януари 2022г.

Arboridia kakogawana (Matsumura, 1932) не е включен в приложение II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията², като карантинен вредител, който е от значение за ЕС, но растения гостоприемници, растителни продукти и други обекти, които са гостоприемници на *Arboridia kakogawana*, се регулират с мерки, посочени в същия регламент.

възрастен индивид

Неприятелят *Arboridia kakogawana* (Matsumura, 1932) (японска гроздова цикадка)

е добре установен вид от разред Hemiptera (полутвърдокрили), семейство цикади (Cicadellidae), за когото съществуват надеждни методи за откриване - морфологични, молекулярни и диагностични методи, базирани на секвениране на идентификация.

Неприятелят се среща и под синонима *Zygina kakogawana*

Arboridia kakogawana е поливолтинен вид и развива до четири поколения годишно. Непприятелят зимува като възрастно насекомо под кората на дървета и под растителни остатъци в широколистни и смесени гори в близост до лозови насаждения. През пролетта цикадите мигрират по лозата (*Vitis vinifera*). Женските с помощта на яйцеполагалото полагат яйцата в жилките на листата, от долната страна на петурата.

¹ Panel on Plant Health (PLH)

² Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията от 28 ноември 2019 г. за установяване на еднакви условия за прилагане на Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на защитните мерки срещу вредители по растенията и за отмяна на Регламент на Комисията (ЕО) № 690/2008 и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията. OJ L 319, 10.12.2019 г., стр. 1-279. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32019R2072>

В Корея нимфите от първо поколение се появяват в началото на юни. Там

възрастни и нимфи

неприятелят достига два пика в числеността на популациите си. Първият в края на юни, а вторият в средата на август. В Донбас (Русия) неприятелят достига три пика в числеността на популациите си, а в Крим (Украйна), Синдзян (Китай) и Румъния четири пика. В началото на есента

възрастните на *Arboridia kakogawana* напускат лозята и се отправят към местата за презимуване.

хлоротични петна по листата

Цикадите смучат сок от жилките по долната страна на листата. В резултат на това се появяват жълти, хлоротични петна, които постепенно се разрастват, сливат се и обхващат голяма част от листата.

Растения гостоприемници

Arboridia kakogawana е олигофаг, който вреди по растителните видове от семейство Vitaceae (лозови). Основният му гостоприемник е *Vitis vinifera* (лоза), но е съобщен и по *Vitis amurensis* и *Parthenocissus quinquefolia*.

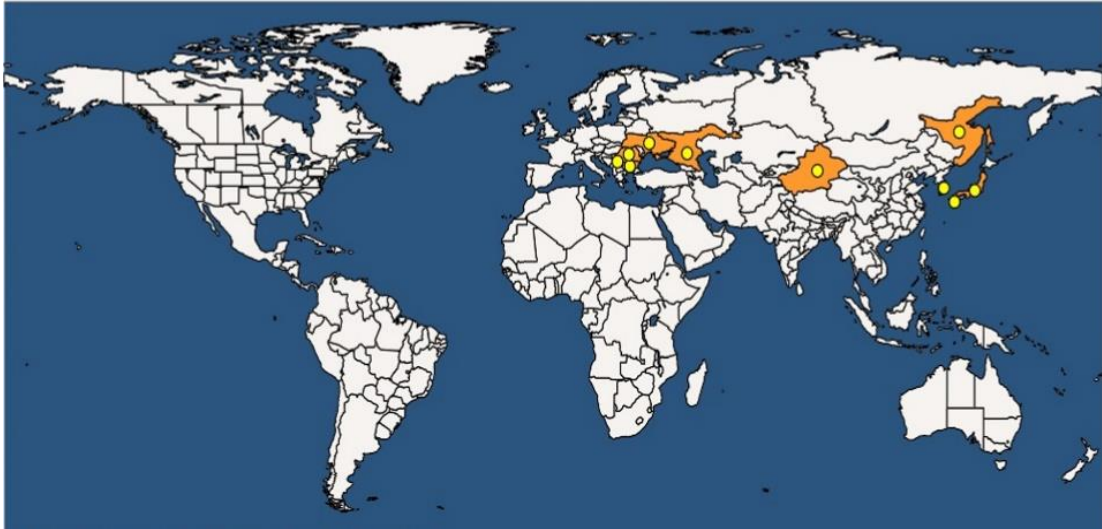
Географско разпространение

Неприятелят *Arboridia kakogawana* е с произход от Източна Азия. Описан е за първи път в Япония. Понастоящем извън ЕС той е докладван от Китай (Синдзян), Япония (островите Кюшу и Хоншу), Република Корея, Русия (Далечния изток и Южна Русия), Сърбия и Украйна.

Съгласно световната база данни на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (EPPO) към 05 ноември 2021 г., Японската гроздова цикадка (*Arboridia kakogawana*) присъства на територията на ЕС – България (2019³), където има ограничено разпространение и Румъния (2016⁴).

³ EPPO Global Database; First report of *Arboridia kakogawana* in Bulgaria

⁴ EPPO Global Database; First report of *Arboridia kakogawana*, the Japanese grape leafhopper, in Romania

Глобално разпространение на *Arboridia kakogawana* към 05 ноември 2021 г

(EPPO Global Database)

Пътища за навлизане в ЕС

Неприятелят *Arboridia kakogawana* вече присъства в Европа и на територията на ЕС (България и Румъния). По-нататъшното му навлизане в ЕС е възможно посредством международния търговски обмен и движение на:

- заразени растения от *Vitis L.*, различни от плодове (чрез яйца, нимфи и възрастни),
- растения от *Parthenocissus quinquefolia L.*, различни от плодове (чрез яйца, нимфи и възрастни),
- широколистни дървета и храсти, предназначени за засаждане, различни от семена и растения в тъканна култура (чрез презимуващи възрастни),
- отделена кора от някои широколистни дървета (чрез презимуващи възрастни),
- дървесина с кора (чрез презимуващи възрастни),

произхождащи от страни, с наличие на вредителя.

Потенциален път за навлизане на неприятеля е и като възрастни, които могат да присъстват като стопаджии „hitchhikers“ (случайно попаднали) на всякаква стока и превозни средства.

Съгласно базата данни на Europhyt⁵/TRACES-NT⁶, към 1 октомври 2021 г., обхващаща периода от януари 1994 г. до октомври 2021 г., не се съобщава за прихващания на *Arboridia kakogawana*.

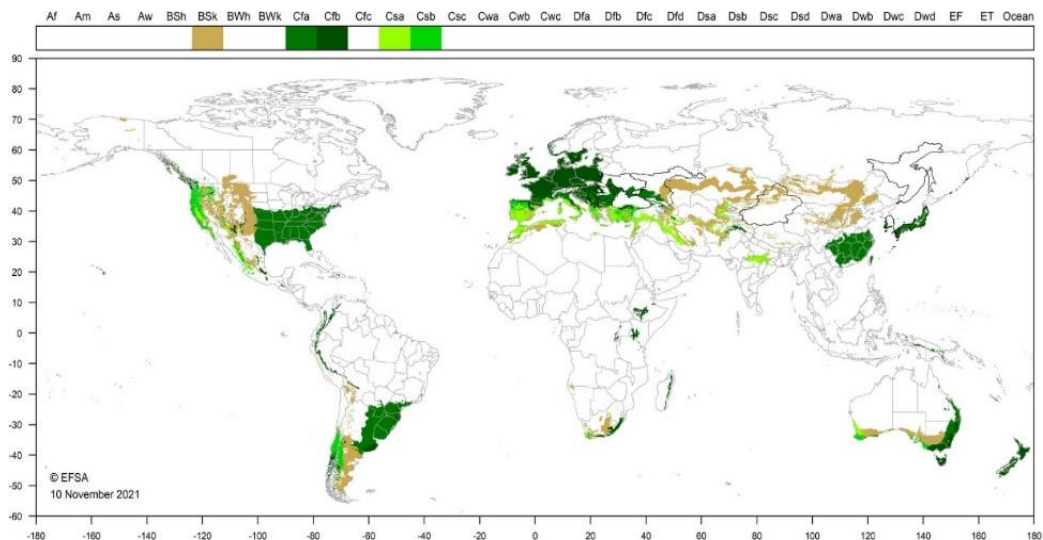
⁵ EUROPHYT - Европейска система за бързо предупреждение, в която се регистрират прихващания по фитосанитарни причини на пратки от растения и растителни продукти, внесени в ЕС или търгувани в самия ЕС.

⁶ TRACES - TRAdе Control and Expert System - Експертна система за контрол на търговията.

Установяване и разпространение в ЕС

Основният гостоприемник на *Arboridia kakogawana* - *Vitis vinifera* (лоза), е широко разпространен и се отглежда в много страни-членки на ЕС.

В страните, където вредителят присъства, преобладават климатични зони по Köppen-Geiger⁷ - BSk, Cfa, Cfb, Csa, Csb. Срещат се зони с Dfb и Dfc климат. Тези климатични зони се срещат в ЕС.

Световно разпространение на климатичните типове Köppen-Geiger, които се срещат в ЕС и в райони извън ЕС, където е докладван *Arboridia kakogawana*

Въпреки че лозите могат да издържат температури до -20°C , през ранните етапи от развитието си са особено чувствителни на измръзване и не се отглеждат широко в скандинавските и балтийските страни-членки на ЕС. Следователно, субполярният климат Dfc, който се среща в тези държави, не е подходящ за развитието на *Arboridia kakogawana*.

Предвид климатичните сходства между районите, където се среща неприятелят и държавите-членки на ЕС със сходен климат, където е разпространен и се отглежда основният му гостоприемник *Vitis vinifera*, се предполага, че *Arboridia kakogawana* има потенциал да се установи в по-голямата част от територията на ЕС, с изключение на скандинавските и балтийските страни-членки на ЕС.

Неприятелят вече присъства и има ограничено разпространение в България и Румъния.

⁷ WORLD MAPS OF KÖPPEN-GEIGER CLIMATE CLASSIFICATION, <http://koeppen-geiger.vu-wien.ac.at/present.htm>

Тропичен климат (A) - Екваториален (Af) Тропичен мусонен (Am) Тропичен саванен (Aw)

Сух климат (B) - Горещ пустинен (BWh) Студен пустинен (BWk) Горещ степен (BSh) Студен степен (BSk)

Умерен климат (C) - Вложен субтропичен климат (Cfa, Cwa) Океански климат (Cfb, Cwb, Cfc) Средиземноморски климат (Csa, Csb)

Континентален климат (D) - Умереноконтинентален климат (Dsa, Dsb, Dwa, Dwb, Dfa, Dfb) Влажен континентален климат (Dfa, Dwa, Dfb, Dwb) Субполярен климат (Dfc, Dwc, Dfd)

Полярен климат (E) - Полярен климат (ET, EF) Планински климат (ET/H)

След установяване на територията на ЕС, *Arboridia kakogawana* би могъл да се разпространи на големи расстояния основно чрез движение и търговски обмен на заразени растения за засаждане *Vitis L.* и *Parthenocissus quinquefolia L.* (Planch.), широколистни дървета и храсти. Може да се разпространи и чрез движение на дървесина с кора и отделена кора от някои широколистни дървета.

Локално неприятелят би могъл да се разпространи, не само чрез летежа на възрастните, но подпомогнати от човешката дейност, възрастните могат да се пренесат като „стопаджии“, случайно попаднали върху всякаква стока и превозни средства.

Икономическо въздействие

След въвеждане и установяване на *Arboridia kakogawana* на територията на ЕС, той би оказал негативно икономическо въздействие върху добива, качеството и производството на *Vitis vinifera*.

Мерки и методи за контрол

Неприятелят *Arboridia kakogawana* не е включен в приложение II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията, като карантинен вредител, който е от значение за ЕС, но в точки 4, 5, 6, 7 и 10, от приложение VI на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията⁸ са посочени растения, растителни продукти и други обекти, които са гостоприемници на *Arboridia kakogawana* и въвеждането им в Съюза от някои трети държави е забранено.

Потенциалните пътища за навлизането му на територията на ЕС са регулирани в Приложения VI, VII и Приложение XI, част А на същия регламент⁹.

Пътят за навлизане на *Arboridia kakogawana* в ЕС, чрез яйца, нимфи и възрастни с внос на растения от *Vitis L.*, различни от плодове се регулира с прилагане на точка 10 от Приложение VI на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

Този път за навлизане се счита за затворен.

Пътят за навлизане на неприятеля, чрез яйца, нимфи и възрастни с внос на растения от *Parthenocissus quinquefolia L.* (Planch.), различни от плодове се регулира с прилагане на точка 10 от Приложение VII от Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072.

⁸ ПРИЛОЖЕНИЕ VI - Списък на растенията, растителните продукти и другите обекти, чието въвеждане в Съюза от определени трети държави е забранено - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

⁹ ПРИЛОЖЕНИЕ VII - Списък на растенията, растителните продукти и другите обекти, произхождащи от трети държави, и съответните специални изисквания за въвеждането им на територията на Съюза - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

ПРИЛОЖЕНИЕ XI Списък на растенията, растителните продукти и други обекти, за които се изисква фитосанитарен сертификат за въвеждането им на територията на Съюза, и тези, за които не се изисква такъв сертификат, ЧАСТ А Списък на растенията, растителните продукти и други обекти, както и съответните трети държави на произход или изпращане, за които в съответствие с член 72, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/2031 се изисква фитосанитарен сертификат за въвеждането им на територията на Съюза - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

Пътят за навлизане на *Arboridia kakogawana*, чрез презимуващи възрастни с внос на широколистни дървета и храсти, предназначени за засаждане, различни от семена и растения в тъканна култура, се регулира с прилагане на точка 11 от Приложение VII на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

Тези пътища са частично регулирани, но остават отворени, тъй като Украйна, Сърбия и части от Русия са изключени от страните за които са посочени изискванията за внос в точки 10 и 11 от Приложение VII и е известно, че вредителят се среща в тези страни.

При внос в ЕС на дървета и храсти, предназначени за засаждане, различни от семена, растения в спящо състояние и без листа, и растения в тъканна култура, с произход от трети страни се извършва фитосанитарна инспекция при пристигане, но в приложение VII на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията няма специални изисквания, свързани с *Arboridia kakogawana*.

Пътят за навлизане на *Arboridia kakogawana*, чрез презимуващи възрастни с внос на отделена кора от някои широколистни дървета се регулира с прилагане на точки 4, 5, 6 и 7 от Приложение VI и точка 11 от част А на Приложение XI на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

Пътят за навлизане на *Arboridia kakogawana*, чрез презимуващи възрастни с внос на дървесина с кора се регулира с прилагане на точка 12 от част А на Приложение XI на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

Тези пътища са частично регулирани, но не са напълно затворени, тъй като не всички пратки, които влизат в ЕС, подлежат на физическа проверка от граничните фитосанитарни инспектори.

Пълният списък на мерките за контрол за намаляване риска от навлизане, установяване и разпространение на *Arboridia kakogawana* на територията на ЕС е посочен в Ръководството за количествена оценка на риска от вредители по растенията, разработено от работна група към панела по здраве на растенията на ЕОБХ, 2018¹⁰.

Заклучение

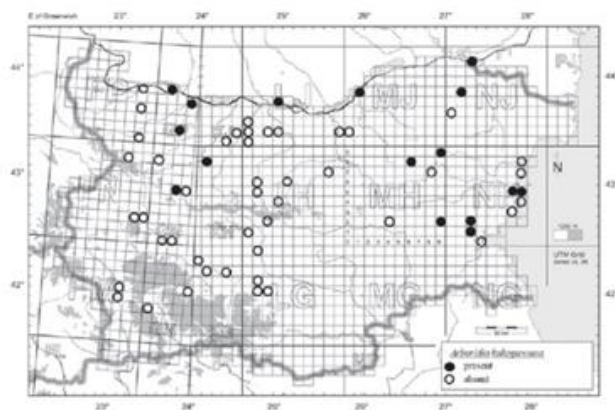
Неприятелят *Arboridia kakogawana* (Matsumura, 1932) отговаря на всички критерии, които са в компетентността на ЕОБХ за оценка, за да бъде разглеждан като потенциален карантинен вредител за ЕС.

¹⁰ EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Jeger M, et al., 2018. Guidance on quantitative pest risk assessment. *EFSA Journal* 2018; 16(8):5350, 86 pp. Available online: <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5350>

Значение за България

Японската гроздова цикадка (*Arboridia kakogawana*) е докладвана за първи път в България през 2019 г.

По време на проведени теренни проучвания през септември-ноември 2019 г., неприятелят е открит върху *Vitis* sp. на 16 места (черните точки в картата на България) (Томов 2020¹¹), в районите на Черноморското крайбрежие, Дунавската равнина, Предбалкана и Задбалканските полета.

Теренни проучвания за *Arboridia kakogawana* в България

Вредителят е намерен само върху растения в частни градини и насаждения в градски и крайградски райони, като по-силно заразените растения са открити по поречието на река Дунав. Като цяло е отчетена ниска популационна плътност от неприятеля. Проучването е показало, че *Arboridia kakogawana* е въведен наскоро в страната и има ограничено разпространение, главно в Северна България и по Черноморието.

Моделът на разпространение на *Arboridia kakogawana* в България предполага, че тази цикадка е била неволно въведена от Румъния, подпомогната от човешката дейност, чрез транспортиране на заразени растения за засаждане от разсадниците или като „стопаджия“ с превозните средства, тъй като неприятелят е намерен в градове и села, които се намират на главни пътища.

Като се има предвид въздействието на този вредител върху производството на лоза в Южна Русия и Крим, ако стане вредител по лозята в нашата страна, той може да представлява заплаха за лозарството в България.

При обследване и съмнение за наличие на *Arboridia kakogawana* и/или предполагаеми повреди от него, е необходимо незабавно да се уведомят официалните контролни органи. Ранното откриване би могло да помогне за управлението на този вредител в България.

¹¹ Tomov R (2020) First record of the Japanese grape leafhopper *Arboridia kakogawana* (Matsumura, 1932) (Homoptera: Cicadellidae, Erythroneurini) in Bulgaria. *Acta Zoologica Bulgarica* 72(4), 691-695.

Източник: EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Claude Bragard, et al., 2021. Scientific Opinion on the Категоризация на вредители на *Arboridia kakogawana*, EFSA Journal 2022;20(1): 7023,

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2022.7023>

EPPO Global Database, <https://gd.eppo.int/taxon/ARBOKA>

*Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига-
<https://corhv.government.bg/>*

Изготвил: Татяна Величкова,

главен експерт, Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ,
24.02.2022 г.